

TOVÁBBLÉPÉS A BEFOGADÓ NEMZETI TÁMOGATÁS ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK ÚTJÁN

Jároscsák Miklós¹

Bevezetés

A 2003. év közepén befejeződött védelmi felülvizsgálat végeredménye választ adott a haderő hosszútávú fejlesztési irányaira, megfogalmazta a Magyar Honvédség feladatait, átalakításának céljait és elérendő képességeit. Mint az köztudott a védelmi felülvizsgálat lezárását a 10 éves forrásprognózisokkal összhangban kidolgozott tervezési alappal alapozta meg², mely teljes részletességgel mutatta be a kívánatos haderőstruktúra állomány és technikai eszköz igényét, az anyagi készlet szükségleteket, továbbá az önkéntes professzionális haderőre történő átterés személyügyi, pénzügyi, logisztikai és infrastrukturális kihatásait.

Az új struktúrájú és feladatrendszerű haderő 2013. évig rendelkezni fog mindazon képességekkel, amelyek elengedhetetlenül szükségesek ahhoz, hogy NATO felajánlásainknak – kötelezettségeinknek – különbözőn álló Európai Unió védelmi szerepvállalásunknak, valamint az országvédelem érdekű alapeladatainknak maradéktalanul eleget tehesünk. Természetesen ezzel együtt, az előttünk álló 10 év során fel kell számolni a tervek megvalósítását gátló tényezőket, a felesleges és aránytalanul megoszló létszám, infrastruktúra káros, ugyanakkor gazdaságtalan kihatásait, valamint a fejlesztési programok katonai szervezetekre és szakágakra történő beazonosításának anomáliáit.

¹ Dr. Jároscsák Miklós ezredes, PhD. HM Gazdasági Tervező Hivatal főigazgató általános helyettes.

² Kidolgozásában elévülhetetlen érdemeket szerzett a CUBIC A.C. állománya és velük együtt dolgozó magyar szakértői kör.

A Tárca Védelmi Tervező Rendszer (TVTR) jelenlegi kísérleti működése nyomán, illetve a 2004 – 2013 évekre szóló 10 éves alapterv évenkénti gördítési folyamatával várhatóan jelentős előrelépést sikerül tennünk a különböző katonai képességek eléréséhez vezető úton. A Magyar Honvédség 2004 – 2013. évek közötti átalakítása és új szervezeti struktúrájának kialakítására vonatkozó 2236/2003 (X. 1.) Kormány határozat azt a honvédelmi alapelvet rögzíti, mely szerint az ország biztonságát a NATO szövetség tagjaként kell értelmezni. Ez egyben azt is jelenti, hogy *a honvédség feladatait nem önállóan, hanem a szövetségesek veszéllyel, illetve fenyegetettséggel arányos bevonásával fogja teljesíteni.* Ugyanakkor más megközelítésben a hivatkozott kormány határozat azt is nyilvánvalóvá teszi, hogy a katonai és polgári erőknek tovább kell folytatniuk a **Befogadó Nemzeti Támogatás (BNT)** előkészítése érdekében eddig tett erőfeszítéseiket.

A 2239/2003 (X. 1.) Kormány határozat és a végrehajtására 2003. október hónapban kiadott 01/2003 HM utasítás az MH fő feladatainak pontos meghatározása mellett tételesen rögzítette a honvédség átalakításának, új struktúrára történő áttérésének feladattervét, valamint a 2004–2013 évekre szóló 10 éves alapterv kidolgozásának folyamatát. Ebben a szakaszban már a honvédség fő feladatai között külön deklaráltan jelenik meg a BNT nyújtása és az arra való felkészülés követelményrendszere, amit a kormányzati szinten elfogadott dokumentumok nagyobb részben katonai, kisebb részben polgári dimenzióban tárgyalnak. Mindezekből nyilvánvalóan adódik az a következtetés, hogy a BNT katonai és polgári feladatainak előkészítési igénye semmit sem veszített időszerűségéből, sőt egyre sürgetőbb a továbblépés feladatainak kitűzése és azok megvalósítási feltételeinek biztosítása.

A cikk kidolgozásának célja a BNT polgári és katonai feladatai megkezdett előkészítésének folytatásához elméleti útmutatást nyújtani annak érdekében, hogy:

- A szabályozás terén kidolgozott alapidokumentum (Kormányrendelet) a tárcák és a tárcák szakirányítása alá tartozó szintek részére lebontásra kerüljön;
- A központi tervezés és a központi tervdokumentáció mellett, a központi tervek alátámasztására alakuljon ki a végrehajtásig lemenő tervezés rendszere;
- A kidolgozott helyi, regionális (megyei) és összesített, központi tervdokumentumokban jóváhagyott feladatrend szerint kezdődjön

meg a tervszerű előkészítés a BNT valamennyi területére kiterjedően;

- Valósuljon meg a BNT Központi Adatbázis fejlesztésének második, közös elgondolása;
- Álljon rendelkezésre valamennyi szintre konkrét tervezési követelményt állító és módszert biztosító TERVEZÉSI MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ (SEGÉDLET), amely lehetővé teszi az összehangolt és egységes tervezés megvalósítását.

A fejezetek egy rövid helyzetértékelést, majd az elméleti alapok tervezési összefüggésekre történő beágyazását és a továbblépés irányában megoldandó feladatok részletes leírását tartalmazzák.

I. Fejezet

A BNT KATONAI FELADATAINAK ELŐKÉSZÍTETTSÉGE

Az I. fejezeten belüli helyzetértékelés döntően a BNT feladatok katonai oldalának vizsgálatára terjed ki és az értékelési szempontok egy – egy érintőleges összefüggése tekintetében, általában csak utalásos jelleggel reflektál a polgári vonatkozásokra. A polgári oldal viszonylagos háttérbe szorításának legfőbb oka egyrészt, hogy az előkészítés katonai tervezés szinten elsődleges, amiben a polgári szervek együttműködőként szerepelnek, másrészt a polgári létesítményekkel és kapacitásokkal, mint meglévő erőforrásokkal számolunk.

A 2004. év elején megalakult **Tárcaközi Tervező Bizottság**, *mint a BNT legfelsőbb szintű irányító testülete* a katonai igények feldolgozási rendszerére és azok polgári (nemzetgazdasági) szervezetek részére történő továbbítására hivatott azon túlmenően, hogy szabályozza és koordinálja az egyes tárcák keretében folyó BNT feladatok előkészítését, illetve végrehajtását.

A polgári közigazgatási és nemzetgazdasági szervezetekre háruló adott időszaki BNT feladatok a polgári létesítmények szabad kapacitásainak igénybevételére, a polgári szolgáltatások, termelőkapacitások lekötetlen (felajánlható) részének felhasználására, a polgári munkaerő esetleges igénybevételére irányulnak. Ugyanakkor a BNT jelentős feladatainak közös (katonai és polgári) előkészítése és végrehajtása *kölcsönös paritáson*

alapuló együttműködésben valósítható meg, ami természetesen nélkülözi bármely szféra elsődlegességének kiemelését, illetve hangsúlyozását.

Abból következően, hogy a BNT tervezése a katonai központi tervek kidolgozásáig jutott el – *és a központi tervek lebontása nem történt meg* – a polgári szféra tervezési feladatai nem kezdődtek el, így a polgári tervezés helyzetének értékeléséhez minden alap hiányzik.

Ez a megállapítás abban az esetben is helytálló, amikor ismert az ország védelmi felkészítése keretében tett számos erőfeszítés és azok nyomán mindazon gyakorlati eredmény, mely azt tükrözi, hogy a **Megyei Védelmi Bizottságok** irányításával, helyi szinten már meg van az a gyakorlati képesség, amely birtokában a polgári szféra tervdokumentumai is elkészülhetnek. *Erre vonatkozóan a közeljövőben érdemes egy célirányos elméleti kutatómunkát elvégezni* és a polgári erőforrások igénybevételének aspektusait a tervezés és átadás-finanszírozás szempontjai szerint görcső alá vonni.

1. A BNT katonai feladatai tervezésének helyzete

A BNT katonai feladatai végrehajtására csak minősített időszaki tervvel rendelkezünk, amely hézagpótló dokumentumként időlegesen is csak részben felel meg szerepének. Az ország katonai védelmének részét képező tervdokumentáció BNT fejezeteinek alapvető hiányossága, hogy nem az illetékes NATO parancsnoksággal egyeztetett forgatókönyvekre (scenáriók) és erőösszpontosításokra épül, hanem az általunk feltételezett helyzetet állítja a középpontba. Ez a körülmény számos problémának teremt melegágyat, de leginkább azt veti fel, hogy a pontos szövetségi igények hiányában valójában a tervezés szélsőséges hibaszázalékokat hordozhat magában. Ezek a hibaszázalékok egyaránt kihathatnak a katonai feladatok előkészítésére és a polgári szervekkel szemben támasztott igények mennyiségi és minőségi összetevőire, mutatóira, azáltal a kapacitások lekötésére, illetve kiépítésére, végső soron a reális és gazdaságos végrehajtás feltételeinek megteremtésére.

A BNT feladatok tervezési helyzetképehez tartozik a központi tervek katonai felső vezetési szinten történő megállítása, a tervekben foglaltak szűk és zárt körre kiterjedő ismerete, ami természetesen nem járhat együtt a tervben foglaltak feldolgozásával, a központi tervdokumentok különböző területekre, szakágazatokra történő lebontásával. Katonai területen a tervezési alapadatok bizonytalansága, az általunk feltételezett helyzetekre

reagálás BNT vonzatainak valóság tartalma nem csak *a katonai logisztikai feladatok előkészítését befolyásolja, hanem azzal együtt a polgári előkészületek konkrét alapjait* sem képes behatárolni. Mindaddig, míg a megközelítően konkrét igények megfogalmazására nem kerül sor, a BNT gyakorlatilag már „*tettre kész*” tervezési rendszere várakozó álláspontra lesz korlátozva.

Jelenlegi időszak BNT vonatkozású jellemzője leginkább úgy összegezzük, hogy évtizedes tapasztalatokkal rendelkezünk a konkrét BNT tevékenységek tervezése, szervezése és végrehajtása területén béke időszakban, de ugyanakkor a minősített időszakban jelentkező BNT feladatokra a tervezés és a tervek megvalósítása szintjén sem katonai, sem polgári vonatkozásokban nem vagyunk eléggé felkészülve. Ezzel együtt tagadhatatlan, hogy a BNT feladatok központi irányítása és a tervezési keretek rögzítése tekintetében mérőföldkőnek számít a Kormány 176/2003 (X. 28.) Korm. rendelete a BNT egyes kérdéseinek szabályozásáról, amely mellett a 2003. évben létrehozott **BNT Központi Adatbázis** és az arra épülő **BNT Képesség Tervező Jegyzék** lényeges tervezési feltételehiányokat szüntetett meg.

A központi szabályozás és a szövetségi kötelezettségünk teljesítése terén történt előrelépések jelentőségét nem csorbítja az a tény, hogy megvalósításukkal gyakorlatilag nem tettünk mást, mint az 1999. március 12. óta fennálló adósságunk egy részét törlesztettük szövetségeseinkkel szemben.

Ha a katonai előkészítettség oldaláról számbavesszük a BNT előkészítése terén elért eredményeinket, olyan tények, tényezők kívánkoznak kiemelésre, mint:

- **A HM Légügyi Hivatal, továbbá az MH Légierő Parancsnokság és repülő alárendeltjei készek felelősségi területükön** a légi úton érkező szövetséges kötelékek átrepülésének, vagy fogadásának (leszállítás, repülőtéri település és kiszolgálás) biztosítására. Erre egyik eklatáns példa a **taszári repülőbázis és környezete** infrastruktúrája lehetőségeinek kölcsönösen előnyös kihasználása, **a NATO STANAG előírások érvényesítése** a fogadás, telepítés, valamint a támaszpont jellegű működése folyamatában.
- Másik sokatmondó példát a **kecskeméti repülőbázison** 2003. évben végrehajtott, **keretkiszolgálási feladatok** teljesítésére irányuló nemzetközi gyakorlat szolgáltatta, ahol a repülő bázis és személyi

állománya bebizonyította, hogy *kész és képes együttműködés keretében a NATO különböző típusú repülőgépeinek ismételt előkészítésére*, a további bevetések feltételeinek biztosítására. Hazánk ezirányú képessége elérését a szövetségben belül igen nagyra értékelték.

- *A szárazföldi szövetséges kötelekek* fogadása során a közúti- és vasúti határátkelőhelyeken már kialakult gyakorlata van az érkező kötelek nagyságával arányos katonai fogadó részleg – *ideiglenes jelleggel történő* – létrehozásának. Ezen belül a személyi állomány összetétele, szakmai és nyelvi felkészültsége, valamint a technikai eszközök kiválasztása és alkalmazási készsége elérése érdekében kell feladatokat végrehajtani.

A **Honvédelmi Minisztérium Elektronikai Logisztikai és Vagyongkezelő Rt.** tulajdonában lévő *újmajori bázis* létesítményinek fenntartásával továbbra is kedvező lehetőségek állnak rendelkezésre a szövetséges kötelekek *központi gyakorlótéren* történő elhelyezéséhez és feladatai támogatásához. Hasonló téren, de kisebb mértékben és kisebb kötelekek számára biztosít elhelyezési és kiképzési feltételekkel a *táborfalvai kiképző bázis*, ahova a fogadó létesítményektől szárazföldi és légi úton egyaránt biztosított az erők beérkeztetése.

- *A helikopter, vadászrepülő (bombázó) és szállító repülőgépek*, kötelekek fogadása a katonai repülőtereken egyre inkább rutin feladatot jelent a magyar, s a szövetséges katonai szervezetek tervezői és végrehajtói részére. Ugyancsak ezt az eredményt lehet rögzíteni a katonai légi kötelekek számára szükséges *légtérbiztosítás*, illetve a magyar és szövetségesi kollektív felelősségi körbe tartozó *légiirányítás* területén.
- Különösen jelentősek a hazánk területén feladatokat végrehajtó szövetséges erők *mozgatása* érdekében eddig tett *logisztikai lépések*, amelyek két legfontosabb területe egyrészt az ADAMS tervezési és felvonultatási rendszer alkalmazási képessége (személyi felkészítési, illetve technikai eszközhálózatának megteremtése), másrészt a **Nemzeti Mozgás Koordinációs Központ** irányító szerepének betöltése, azon belül az egyes szállítási ágazatokra irányuló elemeinek önálló, vagy a szövetséges mozgáskoordinációs rendszeren belüli működtetése.

A katonai terület *infrastruktúra és szolgáltatások* biztosítása kapcsán jelentős tapasztalatokat szereztünk a közös működés gyakorlati, illetve szerződéses alapokon nyugvó megvalósításában.

- **A katonai egészségügyi szervezetek** és a központi támogató szervezetek ezideig kifejlesztett képességei teljes mértékben megfelelnek az ezirányú szövetséges igények csaknem maximált terjedelmű lefedésében. A katonai egészségügyi szervezetek és a speciális szakjavító bázisok mással nehezen, vagy egyáltalán nem kiváltható szolgáltatások nyújtására rendelkeznek azonnali vagy rövid felkészítési időt követelő képességekkel.
- A tárca **részvénytársasági rendszerben működtetett javítóüzemei** a katonai technikai eszközök közép és nagyjavítást igénylő feladataiból vállalhatnak különböző arányú részt, míg a hadrendben lévő **Légijármű Javító Üzem** egyaránt biztosíthat javítási lehetőségeket a forgó-, illetve merevszárnyú repülő eszközök számára.
- Lassú ütemű fejlődés tapasztalható viszont a hírközlés és informatikai területen, a vezetési kommunikáció együttműködési rendszereinek kialakításában.

2. A tervezési feltételek oldaláról

Annak ellenére, hogy az elmúlt években csökkentek hazánk BNT irányú feladatai (taszári bázis feladatrendszerének szűkülése, nemzetközi gyakorlatok elmaradása, küldő nemzetek felkészítési igényeinek csökkenése) érdekes módon e tevékenységi terület megőrizte prioritását. Ezt támasztják alá a 2002-ben elkezdődött **Védelmi Felülvizsgálat és annak záró döntései**, mely szerint a BNT a honvédségi feladatok sorrendjében a **3. helyet** foglalja el.

Ez a besorolás egyben azt is jelenti, hogy konkrét gyakorlati feladatok hiányában tovább kell folytatni a BNT feladatok katonai és nemzetgazdasági előkészítését, amelynek alapjai:

- 176/2003 (X. 28.) Korm. rendelete a BNT egyes kérdéseiről;
- Az országos szintű BNT Központi Adatbázis alapváltozata;
- A BNT Képesség Tervező Jegyzék 1. kiadása.

A fenti alapok tekintetében a 2002 – 2004 évek **fordulópontot jelentettek a BNT hazai történelmében**, hiszen konkrét és kézzel fogható –

tárcaközi konszenzuson alapuló – kormányzati szintű szabályozás született, amely nemcsak a BNT kereteit rögzített, hanem azon túlmenően pontosan behatárolta a felső szintű irányítás rendszerét, a tárcák feladatait, az adatszolgáltatás folyamatát és a további fejlesztés irányait.

A 2003. évben létrehozott **BNT Központi Adatbázis a HM Gazdasági Tervező Hivatal rendszergazdai felelősségével elérte működőképességét**, biztosította a **VÉDELEM-2003 közigazgatási rendszergyakorlat** adott spektrumba tartozó információs igényeit, valamint betöltötte semmivel sem pótolható szerepét a **BNT Képesség Tervező Jegyzék kidolgozásában**. Fontos aláhúzni, hogy a fent megjelölt három alapterület nélkül nem beszélhetnénk igazán átlátható és nemzetközileg is értelmezhető eredményekről, melyeket azonban hiba lenne túlértékelni és általuk a BNT területén megoldandó feladatokat *befejezettek* tekinteni.

A helyzet éppen fordított, hiszen követelményeket támaszt a katonai és polgári szféra számára a BNT vonatkozásában, mivel éppen *a kormányrendelet a szabályozás oldalról*, továbbá a **Központi Adatbázis és a Képesség Tervező Jegyzék a fejlesztési oldalról** veti fel sürgető igényt *azokat a feladatokat, amelyeket:*

- **egyrészt** a központi szabályzó lebontása révén tárcák szintjén kell végrehajtani, majd a tárca szintű szabályozások kidolgozásával a végrehajtásig összehangolni;
- **másrészt** a Központi Adatbázis első változat kidolgozási tapasztalatai felhasználásával a hibák kiküszöbölésére, illetve a hiányok pótlására kell fordítani.

Ezeken túlmenően – mint az a következő fejezet tervezéssel foglalkozó részeiből kitűnik – soron következő feladatot jelent a **BNT adott időszakban jelentkező tervezési feladatainak elősegítése**. Ahhoz *módszertani útmutatóra* azért van szükség, mert a NATO BNT alapdokumentumokban rögzített tervezési eljárási lépések érdekében országos szinten, a tárcák szintjén, valamint a középírányító (megyei, regionális) tagozatban és a végrehajtó szervezeteknél *ma még nem ismert, hogy milyen megnevezésekkel, felépítésekben és formában, valamint tartalommal készüljenek el a BNT tervdokumentumai*.

Az sem tisztázott ezen túlmenően, hogy *hogyan épüljenek egymásra* az összefüggő *tervrészek*, az egyes tervrészekben belül milyen *alapadatokkal* dolgozzanak, hogyan történjen a tervezés, *mikor, kik, kinek a felelősségével* hajtsanak végre egyeztetéseket, milyen legyen a tervdoku-

mentumok *jóváhagyási* rendszere, a pontosítások *időintervallumai* hogyan illeszkedjenek egymáshoz.

Mindezek mellett a tervezési módszertani útmutató kidolgozásával párhuzamosan célszerű tekintettel lenni a lehető legkönnyebb feldolgozási megoldásokat biztosító *informatikai* támogatásra, az *egységes adatbázis és adatkezelés szoftver hátterére* és még számtalan kivitelezéssel kapcsolatos problematikára.

A tervezés eljárásbeli szabályozásán túlmenően arra is *állásfoglalást* kell találni, *hogy mely szervezeti elem (melyik tárcán belül) fogja össze a tervezést, ki hatáskörébe tartozzon a terv előterjesztése kormányzati szintű jóváhagyásra, meddig és miért felelősek a tárcák, illetve a funkcionális fő tervező szervezetek* és még hosszan lehetne folytatni a sort. *Mindezekre a tervezési alapokra a következő rész hivatott válaszokat adni.*

II. Fejezet

A BEFOGADÓ NEMZETI TÁMOGATÁS TERVEZÉSE

A BNT feladatok végrehajtására még az előkészítő időszak folyamán alapadatokon nyugvó tervet kell kidolgozni. A tervezési tevékenységekre elsődlegesen a Szövetségi Összhaderőnemi BNT doktrinális dokumentum (AJP 4.5) ad rendszerszerű kereteket, amelyek egyaránt érvényesek a váratlan eseményekre, hadműveletekre és gyakorlatokra, illetve más kiképzési jellegű rendezvényekre.

A fent megjelölt alapidokumentum részletes és a tervezési keretek szempontjából jól értelmezhető, illetve használható információkat nyújt a *BNT tervezési folyamat legátfogóbb öt szakaszáról*. Fontos megjegyezni, hogy a teljes tervezési folyamat nem minden esetben megy végig, mivel a békeidőszaki váratlan események, majd a részletes *Szükségleti Jegyzékek és az Összhaderőnemi Végrehajtási Megállapodások* kidolgozását csak a terv aktivizálása időszakában végzik el. Ezen túlmenően nincs kötelező sorrend a szakaszok egymás követő végigvitele és a szakaszokon belüli tartalmi összetevők tételes kibontása tekintetében.

Tervezési cél, hogy a végrehajtandó feladatok BNT oldala minden szempontból a legteljesebb előkészítettséget élvezze, úgymint a telepítés (átrepülések biztosítása), mozgatás, mozgásbiztosítás, elhelyezkedés,

működés, ellátás és kommunikáció vonatkozásában kerüljenek kidolgozásra az alkalmazott erők nagyságrendjének megfelelően a különböző ágazati területek igényei kielégítését tartalmazó komplex tervdokumentumok. *Ez a tervdokumentáció egyben a kialakított elgondolások megvalósításának forгатókönyve, egymásra épülő, a szakaszos megvalósulást feltételező, logikai rendbe szedett résztervekre épül, melyek összehangolt véglegesítése lehetővé kell, hogy tegye annak alapján a konkrét végrehajtást megelőző BNT Megállapodás kidolgozását.*

1. A BNT tervezés szabályzói

A BNT tevékenységek tervezését szabályozó általános doktrinális alapokra építve, az 1 – 5. szakasz tevékenységi sorrendjének felhasználásával – egy általam célszerűnek tartott változat szerint – tárcaközi és alsóbb tervezési szinteken az alábbi tervezési feladatok várnak végrehajtásra:

a) A NATO parancsnokságok, illetve a szövetséges küldő nemzetek igényeinek fogadása, elbírálása, az igények osztályozása tárcákhoz, főhatóságokhoz, vagy országos hatáskörű szervekhez tartozás alapján:

- Az igények pontos értelmezése, konzultációs pontok, katonai képviseltek, összekötők lehetőségeinek kiaknázása;
- Az egyértelműsített igények dokumentálása és kivonatolása;
- Az igények feldolgozásával kapcsolatos tevékenységek szabályozása, felelősök és határidők rögzítése;
- Feldolgozási folyamat nyomon követési rendszerének kidolgozása, a létrehozás feltételrendszerének (személyi, erőforrás, költségvetési) rögzítése.

b) Az igények belső összefüggéseinek feltárására, következményeinek értékelése és a biztosíthatóságra vonatkozó válaszok szakterületen-

kénti előkészítése, illetve a válaszok véglegesítése, a visszacsatolás tárcaközi szintig történő elvégzése:

- Az igények a megválaszolásukhoz legpontosabb információkkal rendelkező tervezési helyszínekre való továbbítása;

- Az igények teljeskörű értékelése, a lakosságra, gazdaságra, infrastruktúrára gyakorolt kihatásainak elemzése;
- Összehasonlítások végzése a különböző adatbázisokkal;
- Minden igényre külön – külön egyedi válaszok megfogalmazása azok biztosíthatóságát, illetve elutasítását illetően;
- Az igényekre adott válaszok véglegesítése és visszaküldése.

c) A tárcák és főhatóságok által az előzetes igényekre (Kezdeti Szükségleti Jegyzékben (SOR) rögzítve) adott válaszok feldolgozása a Tárcaközi Tervező Bizottság vezetésével:

- A BNT Központi Adatbázis lehetőségeinek felhasználása, az adatképzés és adatállomány bővítés elvégzése;
- A BNT Képesség Tervező Jegyzék alapadatainak és grafikus, térképes részeinek áttekintése, az igények és lehetőségek összehasonlítása;
- Az igényekre adandó válaszok szakterületi összegzése és egy összefogott válasz elkészítése a Tárcaközi Tervező Bizottság jóváhagyásával;
- A válaszok megküldése a NATO parancsnokság(ok), illetve a szövetséges küldő nemzetek számára;
- Általános és nagybani tervezés lefolytatása a Kezdeti Szükségleti Jegyzékben rögzítettek kielégítésére és az eredmény után a Technikai Megállapodás tervezetének kidolgozása.

d) A küldő nemzetek, illetve a NATO parancsnokságok képviselői által elvégzett helyszíni szemrevételezésekkel párhuzamosan a BNT végrehajtási tervdokumentáció kidolgozásának előkészítése és elvégzése:

- Együttműködés a szövetségesek részéről kidolgozásra kerülő Részletes Szükségleti Jegyzék elkészítésében;
- A kijelölt központi tervező csoportok által az Összhaderőnemi Végrehajtási Megállapodás tervezetének kialakítása és az egyeztetések lefolytatása;
- Az Összhaderőnemi Végrehajtási Megállapodás alapját képező tervdokumentumok formai és tartalmi kivitelezése;

- A BNT tervdokumentáció jóváhagyásra történő előterjesztése a Tárcaközi Tervező Bizottság részére;
- A tervek jóváhagyását követően vagy azzal párhuzamosan az Összhaderőnemi Végrehajtási Megállapodás véglegesítése.

2. A BNT Tervezés Módszertani Útmutató (segédlet) alapján)

Az AJP 4.5 BNT doktrinális alapidokumentummal összhangban a felsorolt tervezési feladatok a tárcák szintjén összegződnek, de a végrehajtás tagozatában is megjelennek a részterületek tervezési igényei. Ma még a szabályozás oldaláról nem jutottunk el addig, hogy a tárcák szintjén végrehajtandó tervezési feladatokat, azok tervdokumentációs háttérével együtt lerögzítsük és ahhoz kapcsolódóan megjelöljük mindazon tervezési feladatokat és tervezési kereteket, amelyek az alsóbb tervezési szinteken játszanak szerepet.

Annak ellenére, hogy már rendelkezünk **BNT kormányrendelettel, BNT Központi Adatbázissal és BNT Képesség Tervező Jegyzékkel**, alig jutottunk közelebb a tervezési feladatok rendszerben történő megvalósításához. Ennek oka a tárcák belső szabályozóinak hiánya, a tervezés konkrét feladataira, helyszíneire, felelőseire és végrehajtási határidőre vonatkozó előírások késése, valamint nem utolsósorban a tervezés módszertani eljárásait tartalmazó **ÚTMUTATÓ** sem áll rendelkezésre.

Ebből következően, ha ma a BNT feladatok tervét kellene kidolgozni, csak rögtönzések és „ad-hoc” megoldások jöhetnének szóba, mert:

- Nem lehetne átlátni a tárcák és az irányításuk alá tartozó szervezetek BNT feladatokra történő reagálásának megalapozottságát;
- Nem indulhatna meg a rendszerszerű tervezési folyamat, melyen belül egymásra épüléssel alakulnának ki, a ki-, milyen adatokkal és formában-, milyen határidőre-, milyen résztervet dolgoz ki;
- Nem biztos, hogy meglennének az összegző- és a résztervek adat, szakterületi és informatikai kapcsolatai;
- Nem lehetne tudni milyen „**végtermék**” fog születni a tervezést végrehajtó szerteágazó szervezetek rendszerében.

Ezt a helyzetet elkerülendő megoldás lehetne egy **BNT Tervezési Módszertani Útmutató (BNT TMU segédlet)** mielőbbi kidolgozásának elrendelése és végrehajtása. Az elrendelés szükségességét és indokoltását az I. Fejezet helyzetelemzése megítélésem szerinti plasztikusan támasztja alá, mely alapján a **Tárcaközi Tervező Bizottság** titkársági teendőit ellátó **HM Védelemi Hivatal kezdeményezhetné**, indíthatná el és koordinálná a BNT TMU megalkotását.

a) A BNT Tervezési Módszertani Útmutató (segédlet) elvei

Kidolgozása alapja lehetne az egységes tervezésnek, a tervezési feladatok összehangolásának, a különböző szinteken elvégzendő tervezési munka egymásra épülésének, továbbá a tervdokumentumok formai és tartalmi megjelenítésének.

Ebben a Tervezési Módszertani Útmutatóban olyan kérdésekre adandó válaszok szerepelhetnének, mint például:

- A tervezési intézkedés célja, követelményei, általános felépítése, főbb tartalmi elemei, feladatok, határidők, együttműködési kérdések, valamint a jog- és hatásköri viszonyok és a jelentések rendjének szabályozása.

A tervezési intézkedést központilag a **BNT Tárcaközi Tervező Bizottság (TTB)** készítené elő és a HM KÁT, illetve a GKM KÁT hagyáná jóvá. A tervezési intézkedésben rögzített szakterületi felelősök megjelölése képezné alapját – az abban meghatározottak szakminisztériumi és alárendeltjei érdekű lebontása mellett – a különböző szintek tervező tevékenysége elindításának.

- A kapott BNT igények rögzítése, feldolgozása (fordítása és pontos értelmezése) és szakterületre lemenő elosztása a BNT TTB-től egészen a megyei védelmi bizottságokig. (Erre létre kell hozni egy külön csoportot).

Az igények dokumentálásának, feldolgozásának végrehajtására létrehozott csoportosítás feladatai munkájukkal kapcsolatos elvek és követelmények, a feldolgozás módszerei, a feladatok tisztázása és az előzetes értékelések elvégzése.

Egyes tárgyalási formák tartalmi, módszertani kérdéseinek leírása:

- A szakterületekre továbbított (leosztott) igények biztosításával kapcsolatosan kialakított állásfoglalások formába öntése, a szakterületi biztosítási lehetőségek terjesztése.
- A szakterületi résztervek formájának, informatikai feldolgozáshoz történő alkalmazhatóságának behatárolása. **Ezen belül:**

- fogadó létesítmények szektorainak kijelölése,
- időpontok rögzítése,
- **anyagigény-technikai-szolgáltatási** igények teljesítés mutatói, külön feldolgozva az ellátási-, javítási, egészségügyi támogatás lehetőségeit,
- **mozgás** (felvonultatás) vasúti és közúti tervei egészen az időgrafikonok és menetrendek szintjéig (közúti zárások, útvonal biztosítások, szállítmánykísérések, stb.),
- **tervfejezet** a katasztrófa-helyzetek felszámolására, a várható esemény elhárításának modellezése (veszélyes anyagok, tömegkarambol, terrorista cselekmények elhárítása, stb.),
- **objektumok** különböző célú igénybevételre történő átadása a konkrét terület, ingatlanok megjelölésével és az igénybevételi időpontok rögzítésével,
- **polgári munkaerő** szükséglet biztosításával kapcsolatos számvetések, a számításba vehető helységek szabad munkaerő kapacitásainak rögzítése;
- a **környezetvédelmi** feladatok terjesztése;
- végül külön fejezetben a **vezetési**, azon belül teljes részletességgel kimunkálva az együttműködési feladatok megvalósítása, valamint a jelentési rendszer alkalmazása a tervezés teljes időszakában.

b) A BNT Tervezési Módszertani Útmutató (segédlet) további tartalma:

- A kidolgozott résztervek egyeztetési folyamatának leírása és a folyamat záró aktusaként a **résztervek összedolgozása** és a **terv vég-**

legesítése. Az összesített kidolgozásért felelős szervezet (kijelölt ideiglenes állomás) feladatainak leírása.

- Az összesített tervben foglalt feladatok és azok elgondolt megvalósítása alapján a **pénzügyi-elszámolási tervek és okmányok előkészítése.** Ennek keretében a megjelölt költségek erőforrás alapú indoklása, **az erőforrás és költségtervek elkészítése.**
- Tervezés **módszertani eljárások bemutatása,** a különböző változatokra ajánlott módszerek ismertetése, azok előnyös és hátrányos oldalainak bemutatásával.
- A **résztervek informatikai kivitelezése,** egységes adatbázis alkalmazásának jelentősége, a használt szoftverek összekapcsolhatósága a végleges tervdokumentum minél egyszerűbb és gyorsabb összeállítása érdekében. **Tervlap minták jegyzékének** kidolgozása.
- A **tervjóváhagyás folyamata és szempontjai (minősítés).** A Jóváhagyott terv kivonatolása, alkalmazása, az esetleges pontosítási igények megtárgyalása.
- A jóváhagyott terv **kezelése,** megvalósításának nyomon követése, a változásokkal kapcsolatos termódosítások elvégzése.
- Mindezen kérdésekkel kapcsolatban az intézkedés konkrét feladatábrákat tartalmazna.

Egy változat szerint a BNT Tervezési Módszertani Útmutató felépítésének szinopszist a tanulmány FÜGGELÉK része tartalmazza.

c) Javaslat a BNT Tervezési Módszertani Útmutató (segédlet) kidolgozására

- Kidolgozó csoport létrehozása:
 - Gazdasági Közlekedési Minisztérium.
 - Honvédelmi Minisztérium.
 - Megyei Védelmi Bizottságok (MVB).
- Szinopszis készítése és jóváhagyása a TTB által.
- A kidolgozás elvégzése és az első változat összeállítása.
- Véleményeztetés a szakminisztériumok, kijelölt katonai és polgári szervek, valamint a MVB-ok részéről.

- Vélemények feldolgozása és az ÚTMUTATÓ véglegesítése.
- Jóváhagyás.
- Nyomdai kivitelezés, kiadás.

A kidolgozás időbeni ütemezése:

- kidolgozó csoport megalakítása	2004. 09. 01.
- SZINOPSZIS kidolgozása	2004. 09. 25.
- I. változat kidolgozása	2005. 02. 15.
- véleményeztetés és a vélemények feldolgozása	2005. 03. 31.
- jóváhagyás	2005. 04. 10.
- nyomdai kivitelezés és kiadás	2005. 05. 15.

Az elgondolt BNT Tervezési Módszertani Útmutató létrehozása része lehetne a 176/2003 (X. 28.) Korm. rendeletben meghatározott tárca-szintű szabályozás kimunkálásának a tervezési, működési, irányítási és felügyeleti rend vonatkozásában. Erre való tekintettel a honvédelmi tárca ***BNT ügyek viteléért felelős vezetője*** részéről döntés szükséges a BNT további lebontására, a tervezési, működési, irányítási rend katonai aspektusainak részletes meghatározására, a jog- és hatáskörök hozzárendelésére honvédelmi miniszteri utasítás formájában.

Összegzés

A II. fejezetben foglaltak megvalósítása alapvető feltétele a **Befogadó Nemzeti Támogatás katonai és polgári előkészítése folytatásának**. Igaz ez a tárcán belüli szabályozási igény oldaláról és ugyancsak igaz a tervezési feladatok egységes, behatárolt követelmények és rend szerinti megvalósítása vonatkozásában.

Amennyiben sikerül a soron következő feladatoknak eleget tenni, akkor mind a hazai, mind a nemzetközi (NATO Szövetsége) szintéren példa értékű lépésekről adhatunk számot a **DPQ (Védelmi Tervezési Kérdőív) válaszok és a soros haderőfejlesztés:** elszámolások során a szövetségeseink részére.

Ahhoz, hogy a szükséges szabályozási dokumentum (HM utasítás), valamint a tervezési segédlet (**BNT Tervezési Módszertani Útmutató**) kidolgozása a belátható és elfogadható határidőn belül és a **BNT Tárcaközi Tervező Bizottság** által elvárt színvonal megtörténjen, létfontosságú a tervezett **két Munkabizottság** időben történő megalakítása. Ezen túlmenően a munka végrehajtásának sikerét döntő mértékben meghatározhatja a Munkabizottságokba felkért és delegált szakértők azonosulása az elvégzendő, igencsak jelentős feladatokkal.

Végezetül nagyon fontos annak a ténynek a rögzítése, mely szerint a II. fejezetben rögzített továbblépési gondolatok élvezik a tárca illetékeseinek egyetértését, valamint a BNT országos tervezésében és szervezésében szerepet játszó szakértői kör támogatását.

Erre az egyetértésre és támogatásra alapozva elmondható, hogy a BNT hajója sima vizeken haladhat az új célok megvalósítása útján.

Felhasznált irodalom:

1. NATO Logisztikai Kézikönyv (1998. évi kiadás).
2. MC 334/1 a BNT NATO Alap és Irányelvei (2001).
3. MC 319/1 a NATO logisztikai alap és irányelvei (1999).
4. AJP-4 Szövetséges Összhaderőnemi Logisztikai Doktrína (1999).
5. AJP-4.4 Szövetségi Egyesített Mozgatási és Szállítási Doktrína (2000).
6. AJP 4.5 Szövetséges Összhaderőnemi BNT Doktrína és eljárási módszerek (2000).
7. MC 336/1 A NATO mozgatási és szállítási koncepciója (1999).
8. 94/1998 (XII. 29.) OGY határozat a MK biztonság- és védelempolitikai alapelveiről .
9. 1993. évi CX tv. A honvédelemről (MK 1993/188.sz.).
10. 176/2003 (X. 28.) Korm, rendelet a BNT egyes kérdéseiről.
11. A BNT Központi Adatbázis dokumentációja (2003).
12. A MK Képesség Tervező Jegyzéke (2004).
13. Saját BNT doktori disszertáció anyaga (2001).
14. 236/26/2004 BNT TTB Szervezeti Működési Szabályzata.
15. 236/40/2004 BNT honvédségi szabályozása (HM VH)
16. 25/2004 HM utasítás a TVTR kísérleti bevezetésére.

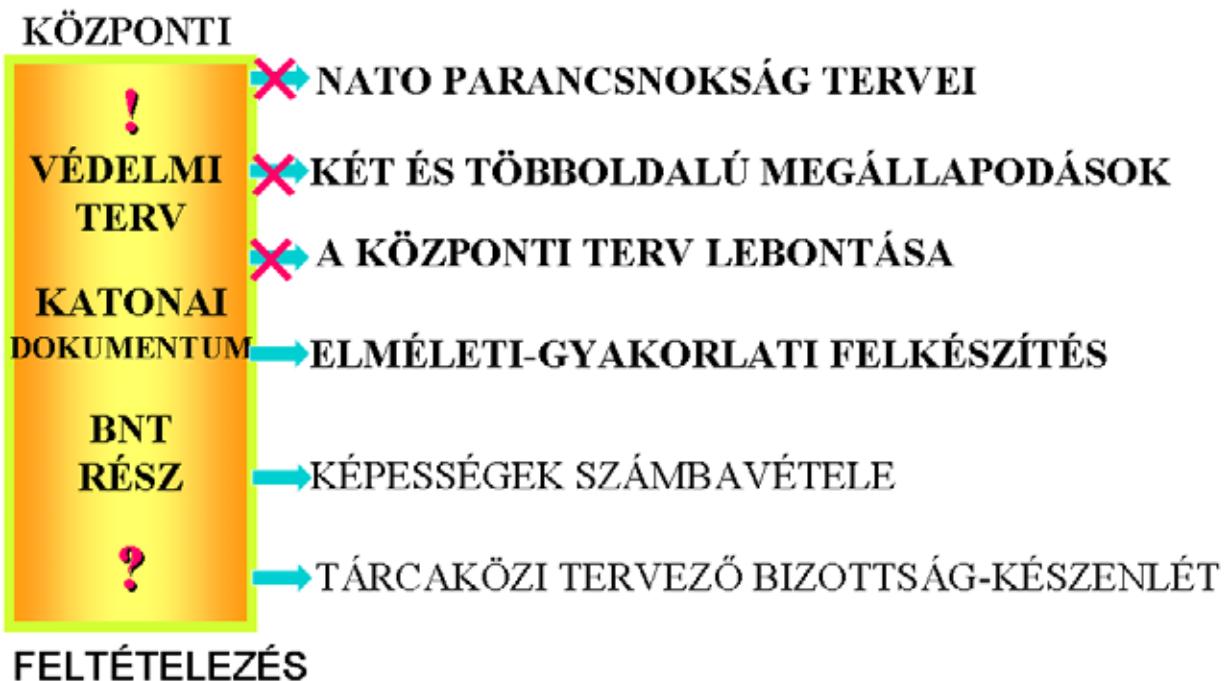
17. BNT gyakorlatok tapasztalatait összegző dokumentumok.
18. Saját jegyzetek.

A BNT HELYE

ORSZÁGVÉDELEM

A BNT TERVEZÉS JELENLEGI HELYZETE

A BNT TERVEZÉSI RENDSZERE

FOGALMA:

„ A BNT tervezési rendszere a szövetséges erők, szervezetek feladatai támogatása érdekében átfogja a közigazgatási, katonai, és nemzetgazdasági szféra együttes és összehangolt tevékenységét, amellyel előkészítik a fogadás, a mozgás és mozgásbiztosítás, az elhelyezkedés, a működés, valamint a műveleti támogatás megvalósítását ”

(A szerző önálló szellemi alkotása).

A BNT TERVEZÉSI RENDSZERE

ALAPJA

Elméleti dokumentumok, szabályzók
Védelmi tervek
Eseti és egyedi szövetséges igények

ELEMEI

Szervezeti oldalról polgári - katonai →
Technikai oldalról infrastruktúra →
informatika

IRÁNYÍTÁSA

Tárcaközi Tervező Bizottság és a hatáskörébe tartozó szervezeti elemek

MŰKÖDÉSE

A védelmi tervek előkészítése folyamatában
Eseti, egyedi BNT feladatok során

A BNT TERVEZÉSI RENDSZEREK MŰKÖDÉSI FELTÉTELE

ALKALMAZÁSA

BNT TERVEZÉSI MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ (SEGÉDLET)

FŐBB TARTALMI ELEMEI

Tervezési intézkedés	BNT igények rögzítése és feldolgozása	Állásfoglalások alapján a szakterületi feladatok tervesítése	BNT összesített terv kidolgozása	Jóváhagyási eljárás végigvitele	A jóváhagyott terv kezelése, kivonatolása, végrehajtási intézkedések kidolgozása
<ul style="list-style-type: none">•célja•követelményei•felépítése•tartalma•feladatok•határidők•együtműködés•jelentések	<ul style="list-style-type: none">•TTB→MVB•csoportok megalakítása•elvek•módszerek•értelmezés•tárgyalási formák	<ul style="list-style-type: none">• szakterületi tervdokumentumok formai és tartalmi követelményeinek leírása•szoftverek	<ul style="list-style-type: none">•egyeztetési folyamatok tartalma• fejezetek•szöveges rész•táblázatok•módszerek•informatika	<ul style="list-style-type: none">•NATO-n belül•országos szinten•a folyamat elemei•kritériumok	<ul style="list-style-type: none">•követelmények•a megvalósulás nyomon követése•változások•módosítások rendje

A BNT TERVEZÉSI MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ KIDOLGOZÁSA

J A V A S L A T

